

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 10. decembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 160/2019) un tā papildinājumus (reģ. Nr. 785 un Nr. 801),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Kriminālprocesa likuma 630. panta pirmo un otro daļu un 631. panta trešās daļas pirmo teikumu, ciktāl šīs normas neparedz apelācijas instances tiesas pienākumu lemt lietas izskatīšanas robežās atbilstoši lēmumā par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtu mantu norādītajam priekšmetam un pamatam un apjomā, kādā ir pārsūdzēts pirmās instances lēmums, (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no (datums);

1.2. norādīt spriedumā, ka Pieteikuma iesniedzējai ir piešķiramas tiesības izmantot likumdevēja izstrādāto jauno procesuālo regulējumu, nodrošinot iespēju

no jauna izskatīt lietu par noziedzīgi iegūtu mantu, izmantojot jaunajā procesuālajā regulējumā ietvertās procesuālās garantijas;

1.3. apturēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas (datums) lēmuma par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un konfiskāciju izpildi.

2. Kriminālprocesa likuma 630. panta pirmā daļa noteic: „Izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesai jāizlemj:

- 1) vai manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu;
- 2) vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs;
- 3) vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu;
- 4) rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.”

Savukārt Kriminālprocesa likuma 630. panta otrā daļa noteic: „Ja tiesa atzīst, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga, tā pieņem lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.”

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas pirmajam teikumam, izskatot sūdzību vai protestu, tiesa var atcelt rajona (pilsētas) tiesas lēmumu un pieņemt šā likuma 630. pantā minēto lēmumu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā

sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Kriminālprocesa likuma normu atbilstība Satversmei. Tādējādi pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai. Savukārt šā lēmuma 1.2. apakšpunktā minētais lūgums ir cieši saistīts ar šā lēmuma 1.1. apakšpunktā minēto prasījumu, un tas pēc būtības nevar tikt vērtēts atsevišķi no tā.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts kopsakarā ar 19.² panta sestās daļas 1. punktu prasa pieteikumā šādu uzskatu juridiski pamatot.

6.1. Pieteikumā norādīts, ka (datums) attiecībā uz Pieteikuma iesniedzējas mantu pieņemts lēmums par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanu. Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas (datums) lēmumu lietā (numurs) Pieteikuma iesniedzējas manta tika atzīta par noziedzīgi iegūtu un konfiscēta. Pieteikuma iesniedzējas pārstāvis šo lēmumu pārsūdzējis, taču ar Rīgas apgabaltiesas (datums) lēmumu Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas lēmums atstāts negrozīts. Apgabaltiesas lēmums esot galīgs un neesot pārsūdzams. Savukārt ar Augstākās tiesas (datums) lēmumu (numurs), skatot jautājumu par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, Rīgas pilsētas

Ziemeļu rajona tiesas (datums) lēmums lietā (numurs) un Rīgas apgabaltiesas (datums) lēmums atcelts pilnībā un lieta nodota jaunai izskatīšanai Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas (datums) lēmumu process krimināllietā (numurs) par noziedzīgi iegūtu mantu izbeigts. Minētais lēmums ar Rīgas apgabaltiesas (datums) lēmumu atcelts, un Pieteikuma iesniedzējas manta, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 630. un 631. pantu, atzīta par noziedzīgi iegūtu un konfiscēta.

No pieteikuma izriet viedoklis, ka apgabaltiesas lēmumā ir vērtēti tādi apstākļi, kas nebija norādīti (datums) lēmumā par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtu mantu, proti, materiāli, kas saņemti no trešās valsts tiesiskās palīdzības ietvaros. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, apstrīdētās normas liedza Pieteikuma iesniedzējai iespēju panākt lietas par noziedzīgi iegūtu mantu izskatīšanu apelācijas instances tiesā attiecīgajā lietā iepriekš noteiktajās robežās, tās nosūtīšanu atkārtotai izskatīšanai pirmās instances tiesā, kā arī apelācijas instances tiesas nolēmuma, kas taisīts ārpus lietas izskatīšanas robežām, apstrīdēšanu. Turklāt apstrīdētās normas paredzot atšķirīgu attieksmi pret aizskarto mantas īpašnieku procesā par noziedzīgi iegūtu mantu salīdzinājumā ar procesa dalībniekiem civilprocesā, administratīvajā procesā un kriminālprocesā kā tādā. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tādējādi tiek aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz vienlīdzības principa ievērošanu un Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz pieeju tiesai un tiesības uz pušu līdztiesību.

6.2. Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92. pants paredz valstij gan pienākumu izveidot attiecīgu tiesu institūciju sistēmu, gan arī pienākumu

pieņemt procesuālās normas, atbilstoši kurām tiesa lietas izskatītu kārtībā, kas nodrošinātu šo lietu taisnīgu un objektīvu izspriešanu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2009-85-01 10. punktu*).

Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka likumdevēja pienākumu pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas, bet šī norma neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajām regulējumiem, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*). Turklāt Satversmes tiesai nav piešķirta kompetence pārvērtēt tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par lietas izskatīšanas robežām apelācijas instances tiesā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja vēlas, lai lietas izskatīšana apelācijas instances tiesā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu notiktu attiecīgajā lietā iepriekš noteiktajās robežās. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums noteic personai tiesības aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses noteiktā, tai vēlamā procesuālā kārtībā. Proti, Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi juridisko pamatojumu tai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietverto pamattiesību aizskārumam.

Līdz ar to prasījums daļā par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.3. Kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi apsvērumus, kuru dēļ tā uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam. Līdz ar to prasījums par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo Rīgas apgabaltiesas (datums) lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no brīža, kad stājās spēkā minētais Rīgas apgabaltiesas lēmums, tas ir, no (datums). Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums prasījuma daļā par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi; 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar pienācīgā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs

pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sal. sk. Satversmes tiesas 2019. gada 2. maija sprieduma lietā Nr. 2018-14-01 13. punktu*). Savukārt, lai noteiktu, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast šīs grupas vienojošo pazīmi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra spriedumu lietā Nr. 2014-03-01 18. punktu*).

Pieteikumā ir ietverti apsvērumi par personu grupām, kas, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, ar apstrīdētajām normām paredzēto iespējami atšķirīgo attieksmi, kā arī to, vai šāda attieksme ir noteikta ar pienācīgā kārtībā pieņemtu tiesību normu un vai iespējamajai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats. Proti, Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka kriminālprocesā aizskartie mantas īpašnieki situācijā, kad jautājums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu tiek izlemts procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, var tikt salīdzināti ar mantas īpašniekiem situācijā, kad ar mantu saistīts strīds tiek izšķirts civilprocesuālā kārtībā. Šīs personu grupas esot salīdzināmas, jo abos procesos, pirmkārt, tiek lemts par mantu, aizskarot mantas īpašnieka īpašuma tiesības civiltiesiskā izpratnē, otrkārt, varot tikt atņemtas tiesības uz mantu, treškārt, personas vainas noskaidrošana neesot priekšnoteikums lietas izšķiršanai. Turklāt atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai procesi par noziedzīgi iegūtu atzītās mantas konfiskāciju attiecoties uz personas civilo tiesību un pienākumu noteikšanu Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. panta izpratnē. Tāpat pieteikumā arī pausts viedoklis, ka attiecībā uz lietas izskatīšanas robežu ievērošanu apelācijas instances tiesā kā vispārīgu procesuālo tiesību principu procesu par noziedzīgi iegūtu mantu var salīdzināt ar jebkuru tiesas procesu, piemēram, administratīvo procesu un kriminālprocesu kā tādu.

Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība pieņemt procesuālos likumus, kā arī noteikt lietu kategorijas, kuras attiecīgajos procesos tiek skatītas, un lemt par dažādu kategoriju lietu izskatīšanas kārtību. Tāpat likumdevējam ir tiesības noteikt pamattiesībām atbilstošu lietu

izskatīšanas, tostarp lēmumu un nolēmumu pārsūdzēšanas, kārtību. Mehāniska, pilnīgi vienāda procesa noteikšana visu kategoriju lietu skatīšanai nebūtu nedz iespējama, nedz arī vēlama. Starp tiesvedības procesiem ir objektīvas atšķirības, arī tādas, kas attiecas uz skartajām tiesiskajām attiecībām, tiesvedības uzsākšanu, pierādīšanas pienākumu, tiesas specializāciju vai pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanu. Likumdevējam ir visas tiesības atšķirīgi regulēt dažādu tiesvedības procesu dalībnieku procesuālo tiesību apjomu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 17. punktu*). Tāpat Satversmes tiesa ir atzinusi, ka nav pamata salīdzināt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un pamata kriminālprocesu (*sal. sk. Satversmes tiesas 2017. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-10-01 20.2. punktu*).

Kolēģija secina: pieteikumā nav pamatots, ka tajā norādītās dažādu tiesas procesu kopīgās pazīmes Satversmes 91. panta ietvarā prasītu šos procesus vienādot. Lai arī, savstarpēji salīdzinot dažādu tiesas procesu tiesisko regulējumu, neapšaubāmi būtu iespējams atrast pat vairākas visiem procesiem kopīgas pazīmes vai analogas īpašības, tās nevarētu kalpot par pamatu personas prasībai šos procesus pilnībā vienādot (*sal. sk. Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 17. punktu*). Turklāt Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi pamatojumu tam, ka procesa par noziedzīgi iegūtu mantu saistība ar personas civilo tiesību un pienākumu noteikšanu Konvencijas 6. panta pirmās daļas izpratnē prasītu šo procesu vienādot ar citiem tiesas procesiem vienlīdzības principa aspektā.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums prasījumam par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

9. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, šā lēmuma 1.3. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc IMEX PROVIDER LTD pieteikuma (pieteikums Nr. 160/2019).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.3. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele